

У НАШАЙ СТАЛІЦЫ

ЛЕКЦЫІ І ДАКЛАДЫ

Звыш 700 лекцыі і дакладаў прачыталі ў агітпунктах і клубках Мінска лектары гарадскога аддзялення Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. Тэматыка лекцый шырокая: «XXII з'езд КПСС — з'езд будаўнікоў камунізму», «Савецкая выбарчая сістэма — самая дэмакратычная ў свеце», «Аб міжнародным становішчы». Лекцыі чыталі дацэнт І. Вятроў, кандыдат юрыдычных навук В. Матусевіч, афіцэр М. Дунаў, Г. Жуковіч і інш.

НА СЦЭНЕ ТЭАТРАУ І РАБОЧЫХ КЛУБАЎ

Тэатральныя калектывы сталіцы за апошні час далі звыш сарака спектакляў і канцэртаў для выбаршчыкаў горада. Выступленні праходзілі на сценах тэатраў, у палацах культуры, рабочых клубах. Так, нядаўна артысты Тэатра оперы і балета запрасілі да сябе выбаршчыкаў і паказалі ім спектаклі «Дэман» і «Фауст».

Артысты Тэатра юнага глядача пабывалі на выбарчым участку, які знаходзіцца ў будынку Белгидрапраекта, і далі там вылікі канцэрт. Некалькі выязных спектакляў для сельскіх выбаршчыкаў паставіў калектыв Дзяржаўнага тэатра імя М. Горькага. У рабочых клубах сталіцы далі канцэрты артысты эстрады, філармоніі, аркестра Беларускай ваеннай акупіі.

НОВЫЯ САМАДЗЕЙНЫЯ КАЛЕКТЫВЫ

У дні падрыхтоўкі да выбараў у Вярхоўны Савет СССР значна актывізаваў работу гурткі мастацкай самадзейнасці сталіцы. Побач з існуючымі калектывамі, ствараюцца новыя, у якіх жадаюць удзельнічаць аматары песняў, танцаў, драмы. Дзялі на рысорным заводзе быў створаны духавы аркестр. На швейнай фабрыцы № 2 працуе большыя дзяткі. Многія з іх добра спяваюць. Нядаўна тут пачаў працаваць харавы на-

лектыв, у якім удзельнічае 50 чалавек. У І-й дзіцячай паліклініцы створаны драматычны калектыв. Камплект духавых інструментаў набылі маладыя рабочыя хлебазавода № 1.

Рэпертуар самадзейных калектываў разнастайны. У ім сучасныя песні беларускіх і рускіх кампазітараў, народныя танцы, аднакласныя п'есы.

ПІСЬМЕННІКІ І МУЗЫКАНТЫ У ВЫБАРШЧЫКАЎ

На вечар, які адбыўся 17-га г. Мінска, прыйшлі пісьменнікі Г. Бурэвін, А. Міронаў, А. Лойка, Н. Гленіч, Ю. Свірка, кампазітар Ул. Алоўнікаў. Яны расказалі прысутным аб сваёй творчасці, прачыталі новыя вершы.

Студэнты музычнага вучылішча выканалі творы Ул. Алоўнікава «Песню абаронцаў Брэсцкай крэпасці», «Песню аб Мінску», «Лясную песню» і інш.

НА СТЭНДАХ ВЫСТАЎ

Выстаўка «Вобраз камуніста ў савецкай мастацкай літаратуры» экспануецца ў Дзяржаўнай бібліятэцы імя Ул. І. Леніна. Тут прадстаўлена шмат твораў аб Ул. І. Леніне — нарысы, артыкулы, успаміны, зборнік п'ес «Рэвалюцыя, партыя, Ленін», апавесць І. Нечваладова і Л. Развічэнкі «Юнацтва Леніна», паэма Ул. Маякоўскага «Уладзімір Ільіч Ленін».

На выстаўцы экспануюцца кнігі аб Ф. Дзяржынскім, Г. Арджанідзе, С. Кірае, творы савецкіх пісьменнікаў — «Май» М. Горькага, «Як гартавалася сталь» М. Астроўскага, «Апошні ўдзё» А. Фадзеева, «Узнятая цаліна» і «Ціхі Дош» М. Шолохава. «Аповесць аб сапраўдным чалавеку» Б. Паллавога, «Мінскіх напярэма» І. Мельніка, «Векслонія» М. Лынькова, «Крэніцы» І. Шамякіна і інш.

Для Марыны Гушчы і Наці Доўнар горады словы Уладзіміра Маякоўскага — «Я — грамадзянін Савецкага Саюза» — напоўнены асаблівым зместам. У нядзелю, 18 сакавіка, дэпутаты ўпершыню аддадуць свой голас за лепшых сыноў і дачок нашага народа — кандыдатаў у дэпутаты вышэйшага органа нашай Радзімы.

Радзімі! Яна шырока адкрыла дзверы ў вялікае і прыгожае жыццё, здымае іх заважлівымі мары: Марына і Наці вучацца на першым курсе анжыінага факультэта Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

Вось чаму з такім хваляваннем і радасцю зайшлі яны сіння на агітпункт. Дэпутаты задаліся іх прашчыцы ёсць у спісу выбаршчыкаў.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 22 (1659)

Пятніца, 16 сакавіка 1962 года

Цана 4 кап.

ПУЛЬС ЧАСУ

АДЗІНСТВА

Паслязэўтра — дзень выбараў у Вярхоўны Савет СССР. Народ называе гэты дзень святам савецкай дэмакратыі, свайм святкам.

Мы сустракаем гэты дзень на рубяжы слаўнай сямігоддзя, сустракаем выдатныя справы. Такія ўжо наша цудоўная традыцыя — рытухуны да выбараў, памятка працоўнай пспехі, дэманстрацыя свай адзінства, сваю агульнасць вакол Камуністычнай партыі.

У гэты дні па ўсёй краіне праходзяць сустрэчы выбаршчыкаў са сваімі кандыдатамі ў дэпутаты — кіраўнікамі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, перадавымі рабочымі і калгаснікамі, дзясямі навука і культуры. Сэрца насця і незвычайным узмах паноўцы на гэтых сустрэчах. Выбаршчыкі і кандыдаты ў дэпутаты цёпла і ўзнісла гавораць аб роднай партыі, аб вялікіх дасягненнях Савецкай краіны, падарожжы вынікі правядзення работ, падарожжы ўспрымаюць недахопы, дэбючы аб далейшых пспехах у развіцці эканомікі. Уся ўага савецкіх людзей скіравана на ажыццяўленне гістарычных рашэнняў XXII з'езда КПСС і новай Праграмы партыі.

Наперадзе ў нас — светлая, радасная будучыня, імя якой — камунізм. Камунізм нельга пабудаваць без магутнай, пераходнага прамысловасці. Камунізм немагчымы і без высокаразвітай сельскай гаспадаркі. І наша партыя рупліва і разумна накіроўвае намаганні савецкіх людзей на вырашэнне неадкладных задач. Пленум ЦК КПСС, які адбыўся дзямі, абмеркаваў і аднадушна адобрыў да-

клад таварыша М. С. Хрушчова «Сучасны этап камуністычнага будаўніцтва і задачы партыі па палітычнаму кіраўніцтву сельскай гаспадаркі». Пленум адзначыў беспарэчны пспехі сельскай гаспадаркі, аднак тэмы не развіцця ўсё яшчэ адстае і не адпавядае ўзрослым патрэбнасцям насельніцтва.

Справа ўсёй партыі, усяго народа — дабіцца магутнага ўздыму сельскай гаспадаркі — гаворыцца ў Заўважэнні ЦК КПСС да працоўных краіны, прынятым на савецкім Пленуме ЦК партыі. Савецкі народ мае ўсе магчымасці для гэтага, каб сёння і ў бліжэйшыя гады дабіцца разнака павелічэння вытворчасці прадуктаў сельскай гаспадаркі, поўнасцю задавальняць попыт насельніцтва на іх.

Перад савецкім народам стаіць велікая задача — за кароткі гістарычны тэрмін стварыць матэрыяльна-тэхнічную базу камунізму. Гэтая задача будзе вырашана! Заручы таму з'яўляецца невяліка працоўны і палітычны ўдзел рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, мудрае кіраўніцтва роднай партыі, непарушная дружба нашай вялікай сям'і народаў. Праграму пабудовы камунізму ўсе савецкія людзі ўспрымаюць, як сваю кроўную справу.

За гэтую праграму яны будучы галасавалі сэрцам і розумам 18 сакавіка. Дзень выбараў у Вярхоўны Савет СССР з'явіцца яскравым дэманстрацыя адзінства савецкага народа, яго вернасці камуністычным ідэалам.

Адбыліся некаторыя адрокі ў стварэнні рэпертуару Дзяржаўнага народнага аркестра БССР. Але што дзіўна, такіх масавых жанраў, як песні, творы для харавых і спеваў, то яны яшчэ прыкметна адстае. Праўда, у пераўвядзенні з мінулымі гадамі песні цалер павялічыліся, але срод іх амаль няма такіх, якія б адрозніваліся масам слухачоў, шырока ўвайшлі ў быт народа. У большасці песні, якія былі напісаны да апошняга часу беларускімі аўтарамі для харавых ці сольнага выканання, неадпавядаюць арыя і мае прыналежныя як па мелодыі, так і па тэмах.

Яшчэ мала створана беларускіх твораў для шматлікіх духавых аркестраў, для дэцый і юнацтва. Зусім недарэваліся, што нашы кампазітары забываюць аб чужай дзіцячай аўдыторыі.

Пра ўсё гэта трэба сур'ёзна, падзяляю пагавары на з'ездзе. Трэба ўсёбакова разабрацца ў прычынах, якія перашкаджаюць паспяховаму развіццю музычных жанраў, абмеркаваць творчыя і арганізацыйныя пытанні ўнутрысаюзнага жыцця.

У справядным дакладзе прэўлення саюза і выступлення дэлегатаў, безумоўна, знайдучы адпаведнае вырашэнне сучаснасці. Для гэтага, каб увесці ў музыку вобразы герояў сённяшняга дня,

РАШЭННІ XXII з'езда партыі даліцелі на ўсе самыя далёкія куткі нашай краіны, закрунулі ўсе галіны нашага жыцця: эканоміку, палітыку, навуку, літаратуру.

Пленум ЦК КПСС, які адбыўся гэтымі дзямі ў Маскве, разглядаў пытанні, звязаныя з сельскай гаспадаркай. Жыццё працуе, каб вытворчасць прадуктаў сельскай гаспадаркі ў бліжэйшы час павялічыць у два-тры разы. Для гэтага трэба павялічыць кіраўніцтва сельскай гаспадаркі, узровень вытворчасці прадуктаў, павялічыць ураджайнасць палёў, ліквідаваць шкодныя вынікі травапольнай сістэмы, якая нанесла

Усё савецкіх людзей сіння аднолькава хваляе і натхняе разнаі сакавіцкага Пленума ЦК КПСС. Мастак Я. Кірысціч працуе над нарысам з жыцця работнікаў сельскай гаспадаркі. Наш карэспандэнт застаў яго на ферме калгаса імя Гастылі Мінскага раёна. Замест інтэр'ю ён зрабіў фоту. І мы можам меркаваць аб творчых планах мастака.

СЭРЦАМ — ДА РАДЗІМЫ

расказаць аб падзеях нашай рэчаіснасці, кампазітар не можа карыстацца аднымі традыцыйнымі формамі і вядомымі меладыйнымі зваротамі, ён павінен шукаць новыя сродкі выражэнсці, быць паспраўднана патрабавальным да сябе. Гэта, вядома, не значыць, што ў пэгоні за наватарствам мы можам пагарджаць музычнымі традыцыямі мінулага. Выдатны савецкі кампазітар Д. Шастановіч заклікае: «Трэба шукаць сродкі выяўлення, якія былі б больш яркімі, больш уразлівымі, чым старыя, трэба эксперыментаваць, не адрываючыся ад жыцця, шукаць больш кароткі шлях да сэрца народа».

Пытанні мастацтва і прафесійнальнага ўзровеньсці кожнага музыканта, пытанні падрыхтоўкі і ідэянага выхавання маладых кампазітараў і музыкантаў таксама павінны стаць у цэнтры ўвагі работні з'езда, які самыя актуальныя і надзвычайны. Кампазітарская арганізацыя рэспублікі вельмі малалікая. Гэта таму, што Беларускай кансерваторыі мала яшчэ рыхтуе кампазітараў і музыкантаў чужых краўд, не ва ўсіх музычных вучылішчах рэспублікі ёсць спецыяльныя кампазітарскія і тэарэтычныя аддзяленні.

У нас не хапае кваліфікаваных

нам такую вялікую шкоду. Культ травапольна гармазав развіцця сельскай гаспадаркі, становіцца на дароце прагрэсу. Травапольны сіння навазвалі свае погляды ішым. Таго, хто выступаў супраць, абвінавачвалі, нібы ён выступае супраць народа. М. С. Хрушчоў прыняў прыклад, як распраўляўся травапольны сіння са сваімі праціўнікамі. Які далёка гэта ад сапраўднай навуцы, у якой на першым месцы павінна быць вера фактам і аргументам, а не дутым аўтарытэтам!

Нам, маладым пісьменнікам, радасна бачыць аднаўленне левінскіх норм жыцця ў нашай краіне, назіраць, як на вачах абнаўляецца наша зямля. Мы самі павінны быць гарачымі ўдзельнікамі гэтых падзей, памагаць, падказваць, запальваць у людзях надзею, клікаць наперад. Мы павінны больш працаваць навазвалі да сябе адкаладаць фалы і ахлудушчыку. Трэба паказаць жыццё ў развіцці, у барацьбе з усімі яго супярэчнасцямі. Пісьменнікі

праглядзілі, напрыклад, той факт, што МТС прыйшлі ў супярэчнасці з жыццём і павінны былі саступіць месца новым формам. І ці не глядзілі мы, пісьменнікі, праз пальцы на ахлудушчыку і прылісчыку, якіх было многа навазвалі? А хто па-сапраўднана смела паказаў старошніма панац-гарошка, які разваляў адзім калгас, другі і нават трэці, а пасля ішоў «на ахлудушчыку» або зусім удаку-у горад?

І ці не рана мы павялі гаворку аб тым, што нара калгасніку адмовіцца ад свайго прысваблага ўчастка і ад каровы? Да гэтага трэба, безумоўна, імкнуцца, але пачынаць трэба не з каровы. Трэба ўзняць вагу калгаснага працядзі, даказаць фактам, што карова ці соткі для калгасніка лішні клопат.

Задача пісьменніка — больш чула, больш прынцыпова падыходзіць да ўсіх пытанняў, якія дагучаць калгаснага жыцця.

Разумныя старшыня, важкі працядзень, гнуткія формы кіраўніцтва, сувязь з навукай, новая тэхніка, усё гэта павінна працаваць сваю справу, павінна ўзняць нашу сельскую гаспадарку на новую вышыню.

Нам трэба яшчэ мацней звязацца з вёскай, быць там не гасцямі, а сваімі людзьмі, каб у любы час калгаснікі мог звярнуцца да пісьменніка за парадаю, з просьбай і каб ён мог спадзявацца, што адказ будзе станоўчы. Трэба, каб пісьменнік прыслухоўваўся, да кожнай скаргі калгасніка, да кожнай яго крытычнай заўвагі, ведаў, чым жыць і аб чым думае хлебараб. І тады яго творы будучы напоўнены пульсам часу, будучы сучасны і патрыятычны чытачу, як вада, як паветра.

Вярнуцца, наступіць дух, барацьба за маральныя прыпынкі камунізму, барацьба за дабрабыт чалавека наогул — вось што павінна гучаць сіння ў нашых творах. Мы абавязаны быць актыўнымі ўдзельнікамі гэтай барацьбы, інакш мы не апраўдаем тых надзей, якія ўскладае на нас партыя.

УЛ. ДАМАШЭВІЧ.

ПЕСНЯЙ — ДА СЭРЦА,

Сяпрэды вялікая і неацэнная роля музычнага мастацтва ў жыцці нашай краіны, дзе народ з усім запалам і энергіяй, з надзвычайным уздымам пачаў ажыццяўленне праграмы пабудовы камунізму — самага перадавога, самага спрыяльнага чалавечага грамадства на зямлі. Музыка, з яе прыгажосцю і разнастайнасцю вобразу, мелодыі і рытму, можа з асаблівай сілай, эмацыянальна ўздзейнічаць на слухачоў, нахняць людзкія душы, павялічыць выстаў новага, крышталёва чыстага і адухоўленага чалавека камуністычнага заўтра.

Сёння ў Мінску адкрываецца IV з'езд кампазітараў Савецкай Беларусі, які павінен павесці вынікі работы творчых саюзаў за справядачны перыяд і абмеркаваць задачы і праблемы, звязаныя з далейшым развіццём беларускай музычнага мастацтва ў адпаведнасці з новай Праграмай нашай партыі.

І якім ж задабыткамі прыходзіць кампазітарскай арганізацыі да свайго чарговага з'езда, што новага, яркага і значнага з'явілася ў беларускай музыцы за апошнія 2-3 гады?

на жалю, яшчэ не ва ўсіх жанрах. Іх па-ранейшаму больш за ўсё захапляе работа ў галіне сімфанічнага жанра і мала цікавіць стварэнне новых сучасных опер і балетаў. Паступленні мінскіх атрам да нацыянальнай музычна-сінфічнай творы аб сучаснасці — гэты, вядома, недастаткова.

Адбыліся некаторыя адрокі ў стварэнні рэпертуару Дзяржаўнага народнага аркестра БССР. Але што дзіўна, такіх масавых жанраў, як песні, творы для харавых і спеваў, то яны яшчэ прыкметна адстае. Праўда, у пераўвядзенні з мінулымі гадамі песні цалер павялічыліся, але срод іх амаль няма такіх, якія б адрозніваліся масам слухачоў, шырока ўвайшлі ў быт народа. У большасці песні, якія былі напісаны да апошняга часу беларускімі аўтарамі для харавых ці сольнага выканання, неадпавядаюць арыя і мае прыналежныя як па мелодыі, так і па тэмах.

Яшчэ мала створана беларускіх твораў для шматлікіх духавых аркестраў, для дэцый і юнацтва. Зусім недарэваліся, што нашы кампазітары забываюць аб чужай дзіцячай аўдыторыі.

Пра ўсё гэта трэба сур'ёзна, падзяляю пагавары на з'ездзе. Трэба ўсёбакова разабрацца ў прычынах, якія перашкаджаюць паспяховаму развіццю музычных жанраў, абмеркаваць творчыя і арганізацыйныя пытанні ўнутрысаюзнага жыцця.

У справядным дакладзе прэўлення саюза і выступлення дэлегатаў, безумоўна, знайдучы адпаведнае вырашэнне сучаснасці. Для гэтага, каб увесці ў музыку вобразы герояў сённяшняга дня,

расказаць аб падзеях нашай рэчаіснасці, кампазітар не можа карыстацца аднымі традыцыйнымі формамі і вядомымі меладыйнымі зваротамі, ён павінен шукаць новыя сродкі выражэнсці, быць паспраўднана патрабавальным да сябе. Гэта, вядома, не значыць, што ў пэгоні за наватарствам мы можам пагарджаць музычнымі традыцыямі мінулага. Выдатны савецкі кампазітар Д. Шастановіч заклікае: «Трэба шукаць сродкі выяўлення, якія былі б больш яркімі, больш уразлівымі, чым старыя, трэба эксперыментаваць, не адрываючыся ад жыцця, шукаць больш кароткі шлях да сэрца народа».

Пытанні мастацтва і прафесійнальнага ўзровеньсці кожнага музыканта, пытанні падрыхтоўкі і ідэянага выхавання маладых кампазітараў і музыкантаў таксама павінны стаць у цэнтры ўвагі работні з'езда, які самыя актуальныя і надзвычайны. Кампазітарская арганізацыя рэспублікі вельмі малалікая. Гэта таму, што Беларускай кансерваторыі мала яшчэ рыхтуе кампазітараў і музыкантаў чужых краўд, не ва ўсіх музычных вучылішчах рэспублікі ёсць спецыяльныя кампазітарскія і тэарэтычныя аддзяленні.

У нас не хапае кваліфікаваных

распрацаваць свае нацыянальныя духоўныя багаці. Выканальнікі ж летась у Львове па ініцыятыве мінскай філармоніі сімфанічныя сіёта Ул. Алоўнікава «Песні міру» і сімфанічныя сіёта Г. Вагнера, якія ўкраінскія слухачы прышлілі цёпла і з цікавасцю.

Трэба сказаць, што і самі кампазітары неадпавядаюць яшчэ прыкладнае намагаючы да гэтага, каб як мага шырокі прапагандаваць сваю творчасць. Можна, напрыклад, якія даражы, ужо больш як п'яць гадоў не праводзіцца ў паміжнароднага саюза, арганізуюць на аўтазавозе, ва ўніверсітэце або політэхнічным інстытуце, з наступным абмеркаваннем музычных твораў. Гэта беспарэчна прынясе карысць як аметарам, так і творцам музыкі.

Валікі і адказныя задачы прэўсціць абмеркаваць і вырашыць дэлегатам з'езда. Партыя і ўрад бачыць у кампазітарах сваіх бліжэйшых памочнікаў у ідэйным і эстэтычным выхаванні моладзі, у стварэнні агульнанароднай, агульначалавечай культуры камуністычнага грамадства. Чыская народная прымятка гаворыць: «Песняй — да сэрца, сэрцам — да радзімы». Дзе давайце ж пісаць такія песні, такую музыку, якая літаральна будзе запальваць сэрцы людзей, клікаць іх на працоўныя подзвігі ў славу любімых Айчыны, памагаць будаваць камунізм!

Як ні шкада, але ўсёсезоны слухаць амаль не ведае беларускай музыкі, таму што яна рэдка гучыць на ўсёсезоннай арыне. Ці трэба гаварыць, што ў нас ёсць нямаля твораў, якія маглі б заахвочваць увагу слухачоў братніх

распрацаваць свае нацыянальныя духоўныя багаці. Выканальнікі ж летась у Львове па ініцыятыве мінскай філармоніі сімфанічныя сіёта Ул. Алоўнікава «Песні міру» і сімфанічныя сіёта Г. Вагнера, якія ўкраінскія слухачы прышлілі цёпла і з цікавасцю.

Трэба сказаць, што і самі кампазітары неадпавядаюць яшчэ прыкладнае намагаючы да гэтага, каб як мага шырокі прапагандаваць сваю творчасць. Можна, напрыклад, якія даражы, ужо больш як п'яць гадоў не праводзіцца ў паміжнароднага саюза, арганізуюць на аўтазавозе, ва ўніверсітэце або політэхнічным інстытуце, з наступным абмеркаваннем музычных твораў. Гэта беспарэчна прынясе карысць як аметарам, так і творцам музыкі.

Валікі і адказныя задачы прэўсціць абмеркаваць і вырашыць дэлегатам з'езда. Партыя і ўрад бачыць у кампазітарах сваіх бліжэйшых памочнікаў у ідэйным і эстэтычным выхаванні моладзі, у стварэнні агульнанароднай, агульначалавечай культуры камуністычнага грамадства. Чыская народная прымятка гаворыць: «Песняй — да сэрца, сэрцам — да радзімы». Дзе давайце ж пісаць такія песні, такую музыку, якая літаральна будзе запальваць сэрцы людзей, клікаць іх на працоўныя подзвігі ў славу любімых Айчыны, памагаць будаваць камунізм!

Яе прыкметліва адроз. Спацатку ў Мінску, на выстаўцы адгледзе работ сельскіх вынаходнікаў і рацыяналізатараў, а затым у Маскве, у павільёне машынабудавання ВДНГ. Наведвалі адрозу ж звярнулі ўвагу на вялікую, кампактную машыну, з якой раней сустракацца не прыходзілася. І марка на машыне стала новай: «ІКБ-1», або ў расшыфроўцы — «Забавялінік» нармоу «Веларусь».

Аб новай машыне пачалі гаварыць, на яе паступілі заўвагі. Многім стала вядома, што вынаходнік яе — радавы механік з беларускага гарадка Клецка Юрый Іванавіч Карнацкі, унагароджаны Мэлым залатым медалем Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі. А неўзабаве з'явіліся Карнацкага пачаў выпускацца сёрыя на Мінскім заводзе «Ударнік» і яго з ахвотай сталі набываць калгасы і саўгасы.

Машына Карнацкага — універсальная. На ёй можна зрабіць кукурузу, зялёнае жыта, зернебабовыя культуры, салодкія лубін і іншае, атрымаць муку ці сечку з зерня і саломы, на ёй можна прыгатаваць розныя кармавыя пасты і мяснаны. І каб атрымаць пасоёны састаў

НОВЫЯ ФІЛЬМЫ БЕЛАРУСКАЙ СТУДЫІ

Удзельнік, за выключай, шуміць залатым нахваставым павані. Маладыя цалінікі гатовы да ўборкі новага ўраджаю. Залічаны тоны дзяткі Маусіма. Яго калібын выйшаў са строю. Яму не дазваляцца разам з атрадам маладых механізатараў выйсці з свайго става. Карнацкі на шырокім прастроне. Хвалюцца брэнжэма, мора спелага, наліска. У тонкай, паміжвацца малады ўдавацца матывы беларускай народнай песні. Тры камсамольцы адпраўляюцца ў далікі беларускі камсамольцы, якія працуюць на цаліне. Аўтар сінярыя В. Трунін. Ставіць карціну В. Сінярыя і А. Капліска ў сваім творы «Залатыя россыпы» раскрываюць адну з гераічных старонак барацьбы беларускага народа супраць фашысцкіх заахвочванняў у гды Вялікай Айчыннай вайны. У асцю фільма нападзенні падае, якія мелі месца на станцыі Обаль.

Падарунак дзіцям рыхтуе рэжысёр Л. Голуб. Да 40-годдзя пераходнага арганізацыі імя Ул. І. Леніна ён закончыць здымкі фільма «Вуліца маладошага сына». «Лявоніа камады» — гэкі называецца фільм, над стварэннем якога працуе рэжысёр В. Быкаў. У фільме будучы здымацца не толькі артысты, але і лалікі. Стыдны павані арганізуюць п'есы беларускага драматурга А. Махавіна «Лявоніа на арбіце». Кінаарціна будзе называцца «Рагатыя бастыі».

Валікі планы ў студыі на будучы. Рэжысёр В. Вінаградзкі разам з пісьменнікам А. А. Кучарам працуюць над сінярыем, прысвечаным гераічнай дачцы беларускага народа В. Харуша, а рэжысёр Р. Вінаградзкі і пісьменнік В. Быкаў — над сінярыем «Трацця рана», будзе здымавацца таксама рэжысёр І. Шамякіна «Крыніцы».

Дваццаць трэці народны

Калегія Міністэрства культуры БССР прысвоіла званне Народнага тэатра тэатральнаму калектыву Кірэпальскага раёнага Дома культуры. Гэта дваццаць трэ

М АСТАЦТВА кіно заклікае выхоўваць людзей. Гэта абавязак работнікаў кінасеткі і кінапракату так арганізавана паказ савецкіх кінакарцін, каб іх прагледзеў максімальна колькасць гледачоў, каб лепшыя рысы герояў экранна, якія прапагандуюцца ў мастацкіх і дакументальных фільмах, сталі дабрымі ў людзей мас, духоўна ўзбагачалі іх і патягалі на новыя працоўныя подзвігі.

Пасля XXII з'езда партыі работнікі кінасеткі Беларусі перабудовуюць сваю работу, імкнучыся шырэй дасягнуць на сельскай ланцы творчы савецкага кінамастацтва.

З кожным днём, пашырэння сацыялістычнае саборнасці і паліпшэння кінаабслугоўвання насельніцтва. На 1.500 сельскіх кінамаханікаў, больш чым 100 кінаапаратаў, раўняных аддзелаў культуры і кінаапаратаў саборнасці і кінаапаратаў званне калектываў, бытае ўдзячнай камуністычнай працы. З'явілася шмат новых, цікавых форм работы са сельскімі кінамаханікаў і кінаапаратаў.

Кінамаханікі і матэрысты Івацэвіцкага раённага аддзела культуры Брэсцкай вобласці летась выступілі ініцыятарамі саборнасці за вынашэнне гледацтва дадана для адкрыцця XXII з'езда КПС. Ужываючы перадавыя метады працы, прапуючы па-камуністычнаму, дасягнулі шматліка вынікаў: план кінаапаратаў выкананы, кінаапаратаў і кінаапаратаў раёна разам з шырокім актывам кінаапаратаў наведваліся дамы калгасніц, палітоўны і жыгеладары брадзі і рас-

КІНАГЛЯДАЧ ЗА ГЭТА ЎДЗЯЧНЫ

назваюць аб фільмах, што вышукваюцца на экраны, праводзяць культурна-масавыя мерапрыемствы перад кінасеансамі. Іх сіламі ў многіх сельскіх клубках і дамах культуры, чытальніках і бібліятэках абсталяваны куткі кіно.

У Івацэвіцкім раёне добра арганізаваны паказ хранікальна-дакументальных і сельскагаспадарчых фільмаў. У кожным населеным пункце ў дні кінапаказу арганізуюцца па тры сеансы, з іх адзін дадзены, адзін мастацкі і адзін з паказам хранікальна-дакументальных і сельскагаспадарчых фільмаў.

Заслугуе ўважання кінамаханікі Насіўскага раёна Мінскай вобласці, якія саборнасці за ўзору арганізуюць кінаапаратаў, ліквідацыя выпадкі зрываў сеансаў па тэхнічных прычынах. Пацын кінамаханікаў Насіўскага раёна азнаёміў гарадку падтрымку сярэд усіх кінамаханікаў рэспублікі.

Цікавы вопыт работы кінамаханіка перасоўнай кінаапаратаў Бярозаўскага раёна. Брэсцкай вобласці Е. Мычко ў 1960 годзе ён перайшоў працаваць на

адстаючы маршрут і вывёў яго ў перадавы. План кінаабслугоўвання ў 1961 годзе выкананы дадзеным, да 5 кастрычніка. Тав. Мычко вялікую ўвагу ўдзяляе прапагандзе і рэкламаванню фільмаў. Штодзённа сустракаюцца з гледацтвам, бываючы на фермах, аддзяленнях, у дамах калгаснікаў, тав. Мычко вывучае і ўлічвае запатрабаваны дадзены і дадзеныя насельніцтва. Гэта памагае яму ў падборцы рэпертуару фільмаў, дае магчымасць загадаць рэкламаваць іх, арганізаванне папярэдняй продаж білетаў. У клубках, на фермах, у школе і іншых грамадскіх месцах ён вышуквае рэпертуарныя месцішчы, планы, арганізуе куткі аматараў кіно і афармляе іх друкарскімі плакатамі фільмаў месячнага рэпертуару, наладжвае вытрукі з афішаў і фоташчыткамі.

У прапагандзе фільмаў Е. Мычко памагаюць кінаапаратаў, настаяльнікі, работнікі медыцынскіх пунктаў, вучні сельскіх класаў.

Тав. Мычко штомесяц дамаюцца вучням да 8—10 кінафільмаў. Шырока прапагандуе ён дасягненні перадавоў сельскай гаспадаркі, дамаюцца да 10—12 сельскагаспадарчых фільмаў. Перад сеансамі высту-

паюць спецыялісты сельскай гаспадаркі.

За добрыя паказчыкі ў рабоце, за шырокую прапаганду кінафільмаў, актыўны ўдзел у грамадскіх жыццях, тав. Мычко прывосна з'яўляе ўдзячна камуністычнай працы.

Удзяны камуністычнай працы, лепшы кінамаханік Жлобінскага раённага аддзела культуры Л. Цыркунов арганізуе спецыяльныя сеансы для школьнікаў, якія прымаюць актыўны ўдзел у грамадска-карыснай працы ў калгасе. Праўдзёна калгаса загадаў набыць білеты ў кіно і як заахвочванне выдае іх школьнікам, якія добра працуюць у калгасе.

Вялікую і цікавую работу па прапагандзе лепшых савецкіх фільмаў праводзіць многіх ішніх кінамаханікаў рэспублікі.

Многія кінаапаратаў, дамы культуры, сельскія стацыянары і перасоўныя кінаапаратаў пачалі праводзіць вечары вялікай кінапраграмы, гэта значыць, побач з паказам мастацкіх кінафільмаў дамаюцца і праграму дакументальных або навукова-папулярных фільмаў, не менш як 5 частак. Гэтая форма кінапаказу знайшла шырокую падтрымку ў гледачоў нашай рэспублікі. Загружа, заплаў кінаапаратаў на падоўжных сеансах значна вышэйшай, чым на сеансах з паказам толькі мастацкіх фільмаў.

Апрача таго, навукова-папулярны і хранікальныя фільмы шырока дамаюцца ўсім кінаапаратаў, які дадаюць да мастацкіх фільмаў бясплатна. Для паказу гэтых фільмаў у фазе многіх гарадскіх кінаапаратаў абсталяваны спецыяльныя кінаапаратаў.

Вялікім поспехам у насельніцтва настаяцкіх перасоўных кінаапаратаў «Навіны дня», якія штодзённа паказваюць дакументальныя фільмы на адкры-

тых плошчах, парках і скверах горада Мінска і ўсіх абласных цэнтраў.

За апошні час работнікі кінасеткі і кінапракату вялікую ўвагу ўдзяляюць паказу кінафільмаў для моладзі. Сельскія стацыянары кінаапаратаў дадаюць дадзены ішніх кінаапаратаў па тэматыцы кінаапаратаў — па два кінасеансы ў месяц у кожным пункце кінаапаратаў. У гарадах кінасеансы для дзяцей праводзяцца штодзённа. Для дзяцей кінасеансы падбіраюцца спецыяльныя фільмы.

Улічваючы, што ў рэспубліцы вельмі мала дзіцячых кінаапаратаў і што дзеці дашкольнага ўзросту, які правяла, не могуць глядзець кіно, для іх перадавыя кінаапаратаў пад дзіцячыя расаўныя кінаапаратаў «Мі ішніх» восьм'ю аўтобусамі «ЗІЛ-155». Толькі адзін такі кінаапаратаў у г. Мінску даў за год 1.331 кінасеанс.

Новай формай у кінаабслугоўванні дзяцей з'яўляецца і паказ многіх кінаапаратаў і кінаапаратаў кінафільмаў неспасрэдна ў школах, арганізацыя там сваіх «Спадарожнікаў». Мінскі кінаапаратаў «Дзіцячы» мае «Спадарожнікі» ў сямі школах. Адкрыты «Спадарожнікі» ў баранавіцкай школе № 11, пісінскай школе № 2 і № 4 і школе-інтэрнаце. У «Спадарожніках» самі вучні выконваюць абавязкі кінамаханікаў, настраў, кантраля, мастакоў, дыктараў, адміністратараў. Яны самі складаюць кінапраграму і працуюць пад кіраўніцтвам дырэктара асноўнага кінаапаратаў.

Многія робіцца ў кінасетцы і кінапракату арганізацыя Беларускай на паліпшэнне прапаганды і рэкламавання кінафільмаў. На аўтобусах і плошчах гарадоў, раённых цэнтраў і вёсак усталяваны пастаянныя рэкламныя стэнды, у кінаапаратах, у многіх клубках і дамах культуры абсталяваны вытрукі для фотакамплектаў і плакатаў. Выдаюцца масавымі тыражамі друкаваныя рэклама (афішы, плакаты, лістоўкі і г. д.).

Новай цікавай формай пра-

паганды фільмаў і жыгел суа-зі кінаапаратаў з гледацтвам сталі радыёгэты, якія выпускаюцца гарадскімі кінаапаратаў адзін раз у тыдзень. Запісаная на магнітафонную стужку радыёгэты расказвае аб працоўных будніх савецкіх людзей, аб новых мастацкіх, навукова-папулярных і дакументальных кінафільмах, знаёміць з песнямі з новых кінакарцін. Радыёгэты, які правяла, выпускаюцца сім'ю гарадскімі, дамаюцца ў фазе кінаапаратаў перад пачаткам кінаапаратаў на працягу 7—10 мінут.

У рабоце па прапагандзе кінафільмаў актыўна памагаюць клубы аматараў кіно, музыкі, літаратуры, мастацтва, якія створаны ў некаторых кінаапаратах. Яны арганізуюць выступленні мастацкай самадзейнасці перад пачаткам сеансаў, сустрачаюцца з дэлегатамі XXII з'езда КПСС, перадаюць вытворчасці, дзеячамі літаратуры і мастацтва, тэматычныя выстаўкі і вечары, лекцыі і даклады на грамадска-палітычных і навуковых з'ездах. Там, савет клубы сельскай музыкі і літаратуры мінскага кінаапарата «Зорка» правяў вечар пытанні і адказаў на тэму «Нам будзе даваць камунізм, нам жыццё пры камунізме», лекцыю-канцэрт «Кампазітар Глінка», вечар сустрачы з арыстамі Беларускага дзяржаўнага тэатра імя Янкі Купалы, тэматычныя кінаапаратаў аб вялікім рускім пісьменніку М. В. Гоголі.

Савет клубы гэтага кінаапаратаў з мэтай шырокай прапаганды перадаюць метады працы, дасягненні навуцы і тэхнікі праводзяць на гадзінніковым заводзе і заводзе «Удзяны», паліграфічным камбінате, друкарні газет «Звязда» і ішніх прадпрыемствах тэматычныя кінаапаратаў.

Цікава арганізаваў выпуск фільма «Вітва ў дарозе» савет барысавскага кінаапаратаў «Радзіма». Члены савета гэтага кінаапаратаў разам з гарадской бібліятэкай разаслалі чытачам кнігі Г. Нікалава «Вітва ў дарозе», запішаныя з просьбай наведваць кінаапаратаў, пачынаючы і прычыны ўдзел у абмеркаванні яго. Прэсавыя запішаны давала права на атрыманне без каргі білета ў кіно. Усё гэта садзейнічала паліпшэнню колькасці гледачоў, якія прагледзелі фільм.

У рабоце кінасеткі ёсць яшчэ і рад буйных недахопаў. Галоўным з іх з'яўляецца тое, што многія работнікі кінасеткі, асабліва ў вёсцы, не выкарыстоўваюць усіх форм і магчымасцей для прыцягнення новых гледачоў.

Накоплены вопыт перадавоў кінасеткі па рабоце з гледацтвам, па пракату кінафільмаў вылучаюцца слабы і недастатковыя распаўсюджваецца.

Пашырэнне новага, перадавога, ліквідацыя наяўных недахопаў у паказе кінафільмаў дадуць магчымасць узяць работу кінасеткі і кінапракату на ўзровень, якога патрабуюць задачы, пастаўленыя XXII з'ездам КПСС.

Памеснікі начальнік Галоўнага ўпраўлення кінафільмаў і кінапракату Міністэрства культуры БССР.

Р. ЖУК.

ПАСЛЯ ТАГО, ЯК ВЫСТУПІЛА НАША ГАЗЕТА

„КВЕТКІ ЖЫВЫЯ І МЁРТВЫЯ“

2 лютага г. г. у газеце «Літаратура і мастацтва» быў змешчаны артыкул Э. Юшкевіча «Кветкі жыгелы і мёртвыя». У артыкуле крытыкавалася станавіцца падрыхтоўкі спецыялістаў сельскагаспадарчых навуц, ставіліся пытанні паліпшэння работы аспірантаў сельскагаспадарчых вышэйшых навуковых устаноў і навукова-даследчых інстытутаў.

Як гавораць рэдакцыі намеснікі міністра сельскай гаспадаркі БССР І. Малюха, артыкул «Кветкі жыгелы і мёртвыя» абмяркоўваўся на калегіі міністэрства. У пастанове калегіі адзначалася, што факты, прыведзеныя ў артыкуле, правільныя. Для паліпшэння работы па падрыхтоўцы маладых навуковых кадраў калегія намяціла рад мерапрыемстваў. У прыватнасці, вырашана абмеркаваць артыкул «Кветкі жыгелы і мёртвыя» на пасяджэннях вучоных саветаў з удзелам навуковых кіраўнікоў аспірантаў і навуковых канкрэтных меры па паліпшэнню падрыхтоўкі навукова-даследчых і навуковых кадраў. Калегія прапавала ўзмацніць контроль за работай аспірантаў і навуковых кіраўнікоў, павысіць патрабаванні да аспірантаў пры перадаванні і ішніх. Навукова-даследчым інстытутам меларамі і воднай гаспадаркі даручана разгледзець і прыняць рашэнне па тэме кандыдацкай дысертацыі тав. Жамойдзіка.

СЕМІНАР КІНААМАТАРАЎ

У Маргёўскай вобласці дзюхдзёны семінар кінаапаратаў вобласці. Самадзейныя кінамагарафты абмяняліся вопытам, падыяліліся творчымі ідэямі.

Зараз у вобласці працуе 7 аматарскіх кінаапаратаў.

Кіраўнік студыі Маргёўскага дома культуры ішнейшай фабрыкі імя Валадзіскага П. Цішкоўскі расказаў аб рабоце на кінаапаратах «Радзіма» і вынаходзіць трох прадпрыемстваў.

Выкладчык фармакалогіі медыцынскага вучылішча В. Папоў стварае цпер фільм, прысвечаны жыццю вучылішча. Цікавым будзе аматарскі фільм «Гістарычныя мясціны Беларусі», які ствараецца пад кіраўніцтвам лаборанта Маргёўскага педітэатра Я. Алескага.

Аматарскі кінаапаратаў Дома культуры завода імя Кірава створаны фільм «Заводская спартыўная хроніка» і «Хроніка па Чыкаслававіч». Зараз ідзе работа над кінафільмам «Нам скрэпер».

Вялікую дапамогу кінаапаратаў на семінары аказаў рэжысёр кінаапаратаў «Беларусьфільм» С. Слашчын.

НА КІЕУСКОЙ СЦЭНЕ

На гастролі ў сталіцы братняй Украіны кіеўскія актывісты Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы. Кіеўскія актывісты павялілі намятку «Лявоніха на арыбце» А. Макавіяна.

Гэтыя актывісты былі паказаны на кіеўскай тэлебачанні.

ДУША МАСТАКА

Многа дадзена чалавеку і, мусіць, няма мяжы яго творчай энергіі. Але заўсёды будзе яго кранаць абавязнасць прыгажосці і прыгожасці, паветра, пах зямлі і тады яны ўзасю. І яны б «разумілі» ішнейшых машынах і ішнейшых, адзіночача тонкім і загальным застанецца інструмент душы мастака, які распазнае непатворную мову фарбаў, гукаў прыроды.

«Учора ішоў, любавалася месцам, а сёння «месца» знікла: учора былі жамчужныя воблачкі на фоне якіх толькі вымалюваліся голыя барскі, а сёння нябёсы гладкія, ды і сам ты нейкі ішні, не ўчарашні». У гэтых словах тонкага і душэмнага лірыка, які абвясніў усёй сваёй творчасцю з прыгожасцю роднай прыроды, — Вітольда Кастэнавіча Вяліцкага-Бірулі, — раскрываецца душоўная сваясасібнасць яго адчування навакольнага свету.

Учора не такі, як сёння, — не, не аб імалітасці бачання навакольнага свету, не аб філасофскіх момантах ідэі тут гаворка — няжкі знайсці мастака, які быў бы такі няжымны ў сваіх густах і сімпліях, такі душэўна ўраўнаважаны. Гаворка ідзе аб біцці сэрца мастака ў кожным яго творы, аб той радасці ці смутку ў адчуванні быцця, які кіруюць нахлэннем мастака.

«У жыцці бываюць радасці, якія мы называем «няжымнымі», ці прасцей кажучы, «яшчэ падзвыжжы». Гэтыя радасці нас асабліва хваляюць. Намі валодае часам няжымны стан, які ў побыце звычайна вызначаецца як «добры настрой духу». Ён прыходзіць звычайна, калі бывае адзін, калі з сабою асабліва ідэі, калі вярнуўся з вясняны на нашых блондальных палях і пералесках з фарбамі...

І вось у гэтых маўклівых суаіраччых вечарах, змроку, святання слухаеш цішыню і біццё свайго сэрца».

Так вызначае мастак той асаблівы стан душы, які мы называем нахлэннем. І гэтак высокае паўчэцце спадарожнічала яму на працягу доўгіх год жыцця, дапамагала захаваць дзіўную свежасць успрымання прыроды, раскрыць яе прыгажосць і разнастайнасць, захаваць непаручанасць і шчырасць.

В. Вяліцкі-Біруля належыць да пакалення мастакоў, творчасць якіх жыццём ішнейшым з'яўляе маладога завянка мастацтва з лепшымі традыцыямі рускага рэалістычнага мастацтва XIX стагоддзя. І хоць ён прышоў у савецкі жыццё як склаўшыся майстар, які склаўся творчай індывідуальнасцю, ён застаўся да канца сваіх дзён шукальнікам. І няхай толькі прыроду застаецца крыніцай яго нахлэння, а сам ён майстрам так званых «чыстага пейзажа», мастак шукае ў гэтай крыніцы ўсё новае фарбы, новыя тэмы.

Чулы мастак, ён пільна ўглядаўся ў жыццё пасля Вялікага Настрычкіна і з асаблівай цікавасцю і ўвагай прыслухоўваўся да голасу новага гледача краіны сацыялізма. І ўласцівы яго мастацтву подых «праўды, прастаты і свабоды», які адзначаў яшчэ і Рэлін, вызначаюць сваё самастойнае месца мастаку ў новых, бурных умовах перабудовы жыцця. Праз прыроду, праз яе фарбы і вобразы ён імкнецца раскрыць новыя тэмы, якія нахлэнны і яго. І неўзабаве пасля палатна «Пяродазень Настрычкіна. Ваі Які Нікічын Варот», прысвечанага рэвалюцыйным падзеям у Маскве, ён прыступае да мемарыяльных пейзажаў лясных месц. Гэтыя пейзажы напісаны ў 1924 годзе, неадступна хвалюе яго ішчэ вельмі доўга, і ён вяртаецца да яе ў 40-х гадах. Але тады, пасля смерці вялікага Леніна, дом у Горнах, пакой, у якіх жыў ішчэ, але парк, дзе ён гуляў, уся абстаноўка, якая акружала Леніна, былі напоў-

ДА 90-ГОДЗІЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ В. К. ВЯЛІЦКАГА-БІРУЛІ

нены для мастака жывым лясным дыханнем, і Вяліцкі-Біруля пачытае, пранікнёна ўшавалася ў жалюцкіх памятных лясных мясцінах.

Названая цікавасць да жыцця натыняюць яго ў 30-х гадах зрабіць вялікае творчае падарожжа па краіне. Ён стварае цэлыя тэматычныя цыклы карцін. І новае аблічча радзімы, багацце яе фарбаў, паўнакроўе новых рытмаў далі права Вяліцкаму-Бірулі скажаць: «Аблічча нашай краіны па-сапраўднаму ўбачыў я іменна ў паслядзеньніцкіх дні». Саўгас «Гігант», камуна «Сейбіт», Каранёўская даследна-селекцыйная станцыя далі яму матэрыял для твораў на тэмы рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Тры разы ездзіў за Палярны круг, — успамінае мастак, — дзе для выставы «Індустрыя і сельскагаспадарства» зрабіў рад твораў і дадзены «Хібіны» і «Горад Кіраўск. Кіраўскі апавітавы руднік, абвясняльная фабрыка, прырода Хібіны, возера Вудзьяўр, Баронава мора, выток ракі Цыбернік, рыбацкае стойбішча — усё гэта захаляла мяне і знаходзіла аўтографаванне ў маіх работах». «Я бачыў, як гераічны Эптон падняў з дна Велага мора ледокол «Садко», — з горадсцю ўспамінаў Вяліцкі-Біруля. І яму было чым гаварыцца — мастаку ў той час было пад шасцідзесяты год. Але з асаблівай горадсцю ўспамінаў ён, што працаваў для ўсіх, якія наладжваліся ў сувязі з юбілейнымі датамі Чырвонай Арміі. І ў гэтых Вяліцкіх Аўціннай вайны яго палогны няжымна экспанаваліся на выставках — «Маскоўскія мастацы ў дні Вялікай Айчыннай вайны», «Вялікая Айчынная вайна», «Гераічны фронт і тыл», а таксама «Выстаўна мастакоў Беларускай ССР».

Так, мастаку было што ўспоміць. Многае ён пачаў, і нішто з убожнасцю не заставаўся не адлюстраваным. Тэматычныя пейзажы, эцюды, накіды памятных мясцін — іх вельмі шмат у музеях краіны. Яны розныя па тэматыцы, па часе, па настрою, але ўсіх Вяліцкі-Біруля застаецца верным у сваёй ласе да прыроды, верным свайму ўвясняю асвоўваць яе па-філасофску і раскрываць праз прыроду

Рэцэпты няма, але ёсць правіла, якога сам Вяліцкі-Біруля імкнуўся прытрымлівацца ў жыцці. Жыццё, прырода былі душой творчасці гэтага тонкага лірыка, на дазва цэльна мастака.

Што я асабіста думаю пра сучасны тэатр? Перш за ўсё — сучасны тэатр стаў, як ніколі раней, сімплічным. У ім пераважае калектывная творчасць, трывалы актывіскі ансамбль, дзе ўсе выконваюць дзюхдзёны ў строгім падпарадкаванні адзінсваў задуму, творчага метад, стылю.

Спраўды, калісьці можна было гаварыць аб тэатры драматургаў Эсхіла, Шэкспіра, Малера, Астроўскага. Быў час тэатра актывіска-Кіна, Кератэгіна, Шэкспіра, Ямалава, Камісаржэўскага, Давыдава, Варламава, Арленова і ішніх. У нашы дзюхдзёны стагоддзі на першы план выйшаў рэжысёр. І тут ужо з'явіўся тэатр Гардана Крэга, Маста Рэінгарда, Мейерхольда, Тейрова і многіх ішніх. (Вядома, гэта дзюхдзёны трэба разгледзець вельмі адносна, па вядучым тэматычным). У анічынны часы драматургі сам анічынны пастаноўку сваіх п'ес на сцэне, ён не чаўаў іх, а іграў з дапамогай актывіскаў. Малер і ставіў і іграў многіх ролі. Тое ж самае рабіў і Станіслаўскі. Варламаў не прыноўваў ніякай рэжысуры наогул. Ён папярэджваў сваіх партнёраў прыблізна так: «Вось у гэтай сцэне, бачыце, ты не сляжыся, пачакай... у мяне будзе тат фартэль, а пасля маналог, а калі я скончу, у тэбе знак падае». Вядомыя актывіска Давыдаў, Арленов, браты Адэльгейм, прыздыкаючы ў дзюхдзёны гадах у Мінск на гастролі, браў сабою актывіскаў і пад сфупера мізансцэніраванні спектакль па прычыну: «У гэтым месцы ты пойдзеш наперад, а я налева; і ў гэтай сцэне ты ўжо сам арыентуеся, на тое ж ты актывіска».

Ішні гады, і мастацтва аднаго прэміра, хай сабе і вялікага майстра сцэны, не маглі ўжо задавоўваць гледача. Мы на ішчым жыццю

душу чалавека. Застаюцца пейзажам-лірыкам, ён умеў у сваіх творах уявіцца да вялікіх мастацкіх абавязнасцяў. І вельмі не ўспоміць у сувязі з гэтым адзін з лепшых яго работ апошніх год, з'яўляючы тэмай у роліным мясцінах — Беларусі — і разам з тым з няжымнай яго тэмай абуджэння і абнаўлення прыроды. Спалены да абліччы няжкі танк і ясная дарога ў квецні і буйнай зеляніцы беларускай вясны — высокі сімвал, дзе, застаючыся ў рамках сваёй творчай індывідуальнасці, пейзажыст сродкам уласцівага яму мастацтва вырашае задачы вялікай складанасці і вялікага грамадскага гучання.

У 1953 годзе шырока адзначалася вясняна-дзюхдзёны Вяліцкага-Бірулі, ужо хворага і стомленага. Але стомленасць гэтага была фізічнай. Прызнаны народам, адзначаны ўрадам за заслугі перад савецкім вяшчэннем мастацтвам — Вітольд Кастэнавіч быў прадвадзеным членам Акадэміі мастацтваў СССР, меў ганаровае званне народнага мастака РСФСР і БССР, быў дзюхдзёны ўзнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга — ён працягваў тварыць і шукаць. Адночы мастак запісаў: «Памятаю, як не раз пыталі мяне мае маленькія сябры — плянкі: «А скажыце, які лепш пісьма: хутка ці доўга? Я заўсёды нежкі бінтэжыма: на мяне ж глядзіць сотні дапытлівых, па-сапраўднаму, допытлівых мастацтва вачэй. Не знаходзіў я нейкі, што ён адказаць, мяне і самаго ўсё жыццё мучыла гэтая пытанне. І толькі цяпер, к каліду майго жыцця мастака, я зраўмаю, зраўмаю, як ніколі, што для мастацтва і тут рэцэпты няма».

Рэцэпты няма, але ёсць правіла, якога сам Вяліцкі-Біруля імкнуўся прытрымлівацца ў жыцці. Жыццё, прырода былі душой творчасці гэтага тонкага лірыка, на дазва цэльна мастака.

Што я асабіста думаю пра сучасны тэатр? Перш за ўсё — сучасны тэатр стаў, як ніколі раней, сімплічным. У ім пераважае калектывная творчасць, трывалы актывіскі ансамбль, дзе ўсе выконваюць дзюхдзёны ў строгім падпарадкаванні адзінсваў задуму, творчага метад, стылю.

Спраўды, калісьці можна было гаварыць аб тэатры драматургаў Эсхіла, Шэкспіра, Малера, Астроўскага. Быў час тэатра актывіска-Кіна, Кератэгіна, Шэкспіра, Ямалава, Камісаржэўскага, Давыдава, Варламава, Арленова і ішніх. У нашы дзюхдзёны стагоддзі на першы план выйшаў рэжысёр. І тут ужо з'явіўся тэатр Гардана Крэга, Маста Рэінгарда, Мейерхольда, Тейрова і многіх ішніх. (Вядома, гэта дзюхдзёны трэба разгледзець вельмі адносна, па вядучым тэматычным). У анічынны часы драматургі сам анічынны пастаноўку сваіх п'ес на сцэне, ён не чаўаў іх, а іграў з дапамогай актывіскаў. Малер і ставіў і іграў многіх ролі. Тое ж самае рабіў і Станіслаўскі. Варламаў не прыноўваў ніякай рэжысуры наогул. Ён папярэджваў сваіх партнёраў прыблізна так: «Вось у гэтай сцэне, бачыце, ты не сляжыся, пачакай... у мяне будзе тат фартэль, а пасля маналог, а калі я скончу, у тэбе знак падае». Вядомыя актывіска Давыдаў, Арленов, браты Адэльгейм, прыздыкаючы ў дзюхдзёны гадах у Мінск на гастролі, браў сабою актывіскаў і пад сфупера мізансцэніраванні спектакль па прычыну: «У гэтым месцы ты пойдзеш наперад, а я налева; і ў гэтай сцэне ты ўжо сам арыентуеся, на тое ж ты актывіска».

Ішні гады, і мастацтва аднаго прэміра, хай сабе і вялікага майстра сцэны, не маглі ўжо задавоўваць гледача. Мы на ішчым жыццю

Правілавым разнаоў аб праблемах тэатральнага мастацтва. Сёння мы друкуем артыкул Я. Рамановіча. Наступныя слова — драматургу П. Васілеўскаму.

В. К. Вяліцкі-Біруля часта наведваў у пасляваенныя гады Мінск. На адымку: Вяліцкі-Біруля (крайні справа) ў час наведвання майстэрня Беларускай мастакоў.

Лёс сучаснага тэ

